

KOPERNIKO
PALIKIMAS

UŽDRAUSTAS
AKMUO

TONY ABBOTT

Alma littera

PIRMAS SKYRIUS

Ostinas, Teksaso valstija

Kovo 8-oji

23 valandos 47 minutės

Veinas Kaplanas net nenutuokė, kaip ir kodėl – ir netgi tiksliai kada, – jis susapnavo, kad jo brangusis žvaigždėlapis staiga užsidegė, bet vos sidabraspalviai ūkai ir sodriai nuspalvinti žvaigždynai ėmė garankščiuotis apsiausti liepsnos, jis akimoku pašoko iš miego.

– Ne!

Kambary – tamsu nors į akį durk. Ir jokio gaisro.

Žinodamas, kad durys, skiriančios jo kambarį nuo įbrolio Darelo kambario, likusios praviros, Veinas pakreipė ausį ton pusėn. Lėtas, ritmingas alsavimas. *Tvarkelė, viskas gerai.* Pirmoji oficiali atostogų diena jiems toli gražu nebuvo rami, užteko lakstymo į visas puses įvairiausiai paskutinės minutės reikalais, mat Veino pamotė Sara turėjo išskristi verslo

kelionėn į Pietų Ameriką. Skrydis – anksti rytą, bet, nepaisant sumaištingos dienos, abu su Darelu pasižadėjo atsikelti su brėkšma jos išlydėti.

Ir vis dėlto...

Veinas nuspyrė antklodę, priėjo prie lango ir kuo tyliau atitraukė naktinę užuolaidą.

Mėnuliui beveik visai sudilus, naktis buvo tamsi, aksominė dangaus juoduma gausiai nužerta žvaigždėmis. Jų namas stovėjo kalvose, kelios mylios nuo Ostino ir jo šviesų, tad naktinis dangus dažniausiai būdavo nusėtas ryškiais žvaigždžių žiburėliais. Toks jis buvo ir aną naktį.

Veinas prislinko prie rašomojo stalo, atitraukė viršutinį stalčių, išėmė odinį, maždaug knygos dydžio aplanką. Jis visai nebuvo apdegęs, priešingai, netgi vėsus paliesti, ir Veinas ūmai sumojo jau bent kelias savaites nė į rankas jo nepaėmęs. Atrišęs raišteliu išėmė sulankstytą storo pergamento lakštą. Net oda paširpo jį atskleidus. Šį žemėlapią septintojo gimtadienio proga jam padovanojo artimas tėčio bičiulis – žmogus, kurį Veinas pažinojo dėdės Henrio vardu. Išraižytas ir nudažytas rankomis šešiolikto amžiaus pradžioje, žvaigždėlapis buvo tikras mokslo, meno ir istorijos kūrinys, Veinas jį brangino.

Kodėl jam prisisapnavo, kad jo brangenybė sunaikinta?

Veinas pasuko žvaigždėlapį taip, kad nupieštų žvaigždynų padėtis atitiktų danguje už lango mirksinčių žvaigždžių išsidėstymą. Ir tada, lyg būtų laukęs, kol Veinas pakels akis, tamsumą neskubriai perskrodė kibirkščiuojantis meteoras.

– Darelai, žiūrėk! – nejučia šuktelėjo Veinas, laukdamas, kad dar viena šviesos linija brūkstelėtų per dangų, nors ir žinojo: kai tyčia lauki krintančios žvaigždės, niekad nesulauki. Lėtai praslinko minutė. Ne. Daugiau, matyt, nebebus. Veinas perbraukė pirštu žvaigždėlapį. – Tiesiai per Slibiną ir Gulbę.

– Turi galvoj tuos gyvius iš „Hario Poterio“?

Veinas grįžtelėjo.

– Darelai! Tu irgi matei?

Įbrolis atkrypavo artyn, krapštydamasis akis.

– Dangų? Aha. Vakar irgi mačiau. Kiek valandų? Ar jau pasaulio pabaiga? Pirmiau atsakyk į antrąjį klausimą.

Veinas nusijuokė.

– Maždaug vidurnaktis. Aš ką tik mačiau meteorą. Jų iš tikrųjų pasitaiko kur kas dažniau, nei žmonės mano.

– O mes sau stoviniuojame čia ir spoksome pro tavo langą. Mama turi išvažiuoti po kokios valandos, ar ne?

– Žinau. Atleisk.

Dar anuomet, kai buvo vos ant kojų pastovintis bamblys, Veinas jau žinojo, kad žvaigždės – neįtikėtino kaitrumo, energiją pliūpčiojantys dujų kamuoliai, kunkuliuojantys už šimtų milijonų mylių nuo Žemės. Nuo pat pirmos klasės mokykloje jis buvo linkęs į gamtos mokslus, tai buvo jo stiprybė, jo „arkliukas“. Vis dėlto žvaigždės, pažirusios danguje viršum Teksaso – ar viršum bet ko kito, – buvo ir kažkas daugiau. Ne vien tik bet kaip pabertos, tamsoje blyksinčios žiežirbos.

– Darelai, žiūrėk, – tarė Veinas, rodydamas į žvaigždėlapį, paskui – į dangų. – Tai – Cefėjas. Matai? Panašus į dėžę su

užmaukšlinta smailiaviršūne skrybėle. O štai čia – viena iš Pegaso kojų. Žvaigždės, tai... na, nežinau, tarsi iš kažkur ten mums siunčiama koduota žinia. Jei tik galėtume perprasti šifro raktą...

Darelas prisimerkė.

– Nieko aš nematau, bet tikiu tavim, tai gerų santykių su įbroliu raktas. O dar manau, kad man reikia miego, kitaip numirsiu.

Jis žingtelėjo savo kambario pusėn.

– Dėdė Henris kartą man parašė: „Danguje susivienija matematika ir magija.“ Ar ne jėga?

– Aš verčiau susivienysiu su savo lova.

– Rytoj trauksime į universiteto observatoriją, – pasakė Veinas. – Turi pagaliau ją pamatyti.

– Rytojus jau dabar, o aš dabar jau miegu, – pareiškė Darelas. Bet tarpdury dar atsigręžė. – Klausyk, broliuk, jėga, iš tikrųjų. Aš suprantu.

Dar trys žingsniai, ir jis pasiekė lovą, griausmingai užknarkė, bet tuojau nutilo ir, neįtikėtina, iš tikrųjų užmigo.

Veinas dar kokią minutę žiūrėjo pro langą, paskui užtraukė užuolaidą. Žvaigždėlapį atsargiai sulankstė ir padėjo atgal į rašomojo stalo stalčių. Danguje susivienija matematika ir magija. Veinas irgi tai jautė. Jautė taip, kaip jautė savo paties širdies tvinksnius. Nuo pat neatmenamų laikų žmonės danguje išskaitydavo ištisas istorijas, jungdami žvaigždę prie žvaigždės, žvaigždę prie žvaigždės, perprasdavę praeitį, dabartį ir ateitį. Pagalvojęs apie geraširdį senuką, prieš šešerius metus

padovanojusį jam tą neįkainojamą žvaigždėlapi, Veinas nusišypsojo.

– Ačiū dar kartą, dėde Henri.

Vėl susirangęs lovoje, Veinas pasijuto keistai ramus.

Jis net nenutuokė, kad nuo šiol tiek jo paties, tiek Darelo gyvenimas bus perskirtas į dvi dalis: *iki* šitos žvaigždėtos nakties ir *po* jos.

ANTRAS SKYRIUS

Fromborkas, Lenkija

Kovo 8-oji

Aštuoniomis valandomis anksčiau

Kovo naktis buvo bjauriai žvarbi, o šaltos Baltijos jūros pakrantėje žvarba smelkė dar labiau.

Jauna mergina, dar nesulaukusi nė dvidešimties, susisiautė kailinius, kad kuo labiau priglustų prie kūno. Ilgi, tamsūs jos plaukai plazdėjo taršomi stipraus, nuo jūros pučiančio vėjo. Giliai atsikvėpusi, kad apsiramintų, ji užsižiūrėjo į keturbriaunį mūrinių bokštą, dunksantį dangaus fone lyg aukštas, tuščias kevalas. Tiesiog už bokšto danguje švietė kelios žvaigždės, išsidėsčiusios raidės W kampuose – Kasiopėjos žvaigždynas, pagalvojo ji. Karalienės sostas.

Karalienė. Titulas jai šį tą reiškė. O galbūt dar reikš, kada nors ateityje.

Ji žinojo negalėsianti šitaip stoviniuoti ilgai. Už kokių

dešimties metrų kelkraštyje po pušimis stovėjo pasiruošęs limuzinas. Jame sėdėjo keturi tylūs vyrai. Visi tikėjosi telefono skambučio. Skambučio, kurio ji laukė šitaip ilgai, iš tiesų – metų metus. O kas paskui, po to skambučio? Tolima kelionė šią pat naktį. Mergina žinojo ir tai.

Ir vis tiek neįstengė pasijudinti iš vietos.

Juo ilgiau ji žiūrėjo į bokštą, žvitriomis akimis skvarbydama plačią granito plokštę viršum ąžuolinių durų, siauras atbrailas ir laiptus, apraizgiusius išorinę sieną nuo papėdės iki pat smailios viršūnės, aštriai įsirežusios į dangų, – juo ilgiau ji žiūrėjo, juo aiškiau regėjo kadaise čia vykusią sceną.

Reginys nunešė ją penkis šimtus metų atgal, į tą naktį, apie kurią jai teko girdėti tiek daug, kad įvykiai rodėsi tokie tikri, lyg būtų mačiusi juos savo akimis. Sūkuriuojančios sniego skraistės plakėsi į sienas, palei duris telkėsi vėpūtiniai. Pusnys, paprastai baltos, švarutėlės, šįsyk žioravo raudoniu, nutviekstos bokštą laižančių liepsnų.

„Gaisras! Magistre, pabusk!“ Šešiolikmetis vaikinukas paknopstomis ritosi bokšto laiptais žemyn, paskui nuskuodė prie įlankėlės, mostaguodamas dviem tuščiais kibirais.

Legenda išsaugojo mums vaikino vardą: Hansas Novakas.

O paskui sudundėjo kanopos, ir mergina išvydo raitelius: žvangantys nusklembtomis šarvų plokštėmis, jie atrodė kraupūs, nuožmiai veidais. Jų kardų ašmenys buvo storai apkrekęję krauju, akys tvieskė vilkišku įniršiu. Užnugary likusį kaimą jie pavertė liepsnojančiu pragaru. Ir štai dabar atšuo-liuoja žudyti.

O tada pasirodė ir jis. Mokslininkas. Matematikas. Magistras. Vyras, kurį, jai rodėsi, ji pažinojo visada. Jis šokavo laiptais žemyn nuo pačios bokšto viršūnės, odinis jo apsiaustas plakėsi jam už nugaros.

„Išgamos! – užriko jis raiteliams. – Žinau, ko atsibastėte! Bet aš nepaklusu!“

Iš po apsiausto klosčių jis išsitraukė kardą, vadino jį Himmelklinge – Dangaus Ašmenimis. Nušoko žemėn, batų padais tvirtai įsirėmė į sniegą, o raiteliai susispietė aplinkui; jėgos buvo labai nelygios: aštuoni prieš vieną.

Kardas pasitiko kardą, geležies džeržgimas nuaidėjo po mirguliuojančiu dangumi. Magistras buvo ne vien tik mokslininkas – taip pat ir kardininkas, puikiai išlavinęs ranką, pažįstantis senuosius menus. Mergina šyptelėjo apie tai pagalvojusi. Kardininkas. Jis įveikė vieną riterį, išvertė iš balno antrą, trečią. Ne vien tik Dangaus Ašmenys šmaukščiojo ore, blykčiojo ir rantyti kovinio durklo ašmenys, kiurdindami atvykėlių šarvus. Magistras buvo patyręs ir mitrus, kovos menu jį mokė geriausias Bolonijos meistras. Tačiau, kad ir koks aršus buvo, vis tiek išsikvėpė. Du raiteliai kilpiniu pastvėrė grįžtantį vaikina, parvertė žemėn – ką tik prisemti kibirai girgždėdami nusirito šalin, taškydami vandenį.

Mokslininko durklas liovėsi blyksėti. Nutilo Dangaus Ašmenys.

„Liaukitės! – ištarė magistras panarindamas galvą. – Paleiskite vaikina. Paleiskite jį, ir aš paklusu Didžiojo Meistro valiai...“

Nakties tylą sudrumstęs automobilio pyptelėjimas parbloškė merginą į dabartį. Ji atsisuko, užkišo už ausies išsipešusią plaukų sruogą. Jei vyrai automobilyje būtų pažvelgę atidžiau, galbūt būtų pastebėję vertikalų trijų colių ilgio randą tiesiog po ausimi. Mergina nė nebandė jo slėpti. Jai pavyko išgyventi – ir randas tai ženklino ne viena prasme.

Tačiau vyrai automobilyje nediršo stebeilyti. Vienas jų, blyškiaveidis nuogaiša, didgalvis ir pakumpęs, tirtėdamas su plonu paltu išsiropštė iš galinės sėdynės ir atiturseno prie merginos.

– Surado jį, – pranešė entuziastingai, pirštu šluostydama sis iš lūpų kampučio nudrykusią seilę. – Surado penketo vadovą. Pavyko jį surasti...

– Kur? – paklausė ji.

– Berlyne! Kaip ir įtarei!

Ji dar akimirką neatitraukė akių nuo bokšto.

Tos akys. Viena mėlyna, kita šviespilkė bemaž sidabrinė. Sutrikimas, vadinamas *heterochromia iridis* – akių rainelės skirtingų spalvų. Atsitiktinė mutacija, tuo pat metu ir palaiminimas, ir prakeiksmas. Ar tai ir lėmė, kad mergina buvo tokia kerinti?

Nužėrusi plaukų bangą viršum apykaklės, mergina nudrožė prie limuzino, šmurkštelėjo į galinę sėdynę, dirstelėjo į bevardžio vairuotojo atspindį veidrodėlyje.

– Į oro uostą, – ištarė. – Visi penki šįvakar skrendame į Berlyną.

– Klausau, panele Krauze, – atsakė vairuotojas, kuris iš tikrųjų turėjo vardą, tik ji niekad nevadino jo vardu. – Iškart ir važiuojam, panele Krauze.

– Galina. Brangioji, – prašneko blyškusis, klestelėjęs ant sėdynės greta jos, – kai tik atvyksime į Berlyną...

– Tylos, – pertraukė ji, ir blyškiaveidis užspringo nebaigęs sakinio, panarinęs akis jis įbedė žvilgsnį į rubino pakabutį, žaižaruojantį po palto apykakle. Raudonas akmuo – rubininė jūrų pabaisa.

Krakenas.

Automobilis sukriokęs trūktelėjo iš vietos, o Galina Krauzė darsyk dirstelėjo į bokštą – juodą įrėžą žvaigždėtame skliaute.

Kaip visuomet, kai ji įsivaizduodavo aną šimtmečių senumo naktį, liepsnos, siaučiančios bokštą, pliūptelėjo aukščiau.

– Taigi, – sukuždėjo ji pati sau. – Prasideda.

Prieš pat antrą valandą nakties miesto pusėje, kadaise vadintoje Rytų Berlynu, Unter den Linden gatve riedėjęs juodas automobilis sumažino greitį ir sustojo bemaž be garso, lyg grobį suuodusi pantera.

Variklis nutilo.

Ištisus dešimtmečius Unter den Linden – „Po liepomis“ – gatvę perpus kirto liūdnai pagarsėjusi Berlyno siena. Dabar, šaltajam karui pasibaigus ir sieną nugriovus, alėja vėl buvo vientisa, kupina gyvybės. Viename pastate, nedidelio buto trečiame aukšte, lange švytėjo blausus žiburėlis. Šmėkstelėjo ir suvargusio senolio veidas – žmogus nužvelgė pravažiuojančius automobilius, triukšmingus, muziką laukan

pumpuojančius klubus, siūbuojančią pėsčiųjų minią. Naktis jiems buvo pačiame įkarštyje.

Viskas atrodė kaip visada, viskas atrodė gerai.

Viskas buvo visai negerai.

Heinrichas Fogelis, buvęs Humboltų universiteto astronomijos profesorius, dabar pensininkas, atsitraukė nuo lango ir susirūpinęs nušliūrino į savo kabinetą.

Nejau didžioji paslaptis pagaliau bus atskleista?

Kas laukia ateityje? Kas laukia žmonijos? Paties pasaulio?

Židinyje jis užkūrė ugnelę. Sužydo liepsnos. Klestelėjęs į kėdę senukas kibo karštligišškai maigyti kompiuterio klaviatūrą, paskui stabtelėjo. Ant jo rašomojo stalo gulėjo septyni laikraščiai, tarp jų – Paryžiaus dienraštis *Le Monde*. Jo brangus draugas Bernaras Diuforas jau dvi valandas vėlavo paskambinti. Visuomet paskambindavo iškart, kai tik internete pasirodydavo koduotas kryžiažodis. Taip darydavo kiekvieno mėnesio antrąjį pirmadienį – štai jau septyniolika metų. „RIP“ – toks buvo kodas, angliška santrumpa, reiškianti „ilsėkis ramybėje“. Pakaruokliškas juokelis, galbūt, bet tos trys raidės nekrito į akį, jas būtų pražiopsojęs bet kas, nežinantis, kad ieškoti jų reikia aplinkui 48-ąją eilučių ir stulpelių sankirtą.

Tą vakarą skambučio jis nesulaukė. Užšifruotas kryžiažodis taip ir nepasirodė.

Fogeliui liko tik spėti, kad kruopščiai sukurta ryšio sistema kažkur nutrūko. Kažkas, matyt, bus įsilaužęs į vidinį ratą.

Jis spustelėjo komandą „Siųsti“ ir susimąstė, ar kolega iš *Le Monde* nebus paprasčiausiai sprukęs. Galėjo nutikti ir

blogiau. Galbūt jis nepaspruko, galbūt paguldė galvą, stengdamasis išsaugoti paslaptį.

– Šiaip ar taip, reikia nešdintis iš Berlyno, – tarė sau Fogelis stodamasis ir dairydamasis po kambarį. – Bėgti tučtuojau ir viltis, kad bičiulis Amerikoje supras žinią... kad prisimins senus laikus.

Jis dirstelėjo į laikrodį. Beveik antra valanda nakties. Teksase – šešiomis valandomis mažiau, darbo diena pasibaigusi. Elektroninį laišką draugas suras kitą rytą. Jis surašė visas reikalingas užuominas. Kad tik Roaldas jas perprastų, sujungtų taškus ir vykdytų nuorodas...

– Stengiausi neįklampinti tavęs į tai iki paskutinės akimirkos. Bet dabar nebeturiu kitos išeities. O dar jaunasis Veinas... Dėl jo baiminuosi dar labiau. Tokia baisi atsakomybė...

Jis nukėlė nuo svirties telefoną, sumaigė numerį, palūkėjo, kol sujungs, tada ištarė tris žodžius:

– Karlai, lauk svečių.

Jis padėjo ragelį; žinojo, kad surinktas numeris ir visi ištarti žodžiai bus neatpažįstamai iškraipyti taip, kad iššifruoti juos būtų įmanoma tik kitame laido gale. Technologijos kitąsyk tikrai būna visai pravarčios.

Bene penktą kartą per penkias minutes jis kystelėjo pirštus į liemenės kišenelę, patikrino, ar tikrai joje yra traukinio bilietas. Tada nukėlė kompiuterį ant grindų ir trempė, kol suskilo korpusas. Išlupo standųjį diską, perlenkė bemaž perpus, šveitė į ugnį.

– Kas dar?..

Žvilgsnis užkliuvo už jūrų žvaigždės ant rašomojo stalo – ją naudojo vietoj prespapjė. Pigus pajūrio kurorto suvenyras, ir tiek. Jūrų žvaigždė – lotyniškai *Asterias*, – įkalinta stiklo kube.

Asterias. Šitaip jis vadino grupelę savo paties suburtų studentų – atsirinko juos labai kruopščiai. Kaip seniai tai buvo... Dabar jau viskas baigta. Jis patapšnojo prespapjė, paskui paėmė įrėmintą nuotrauką. Joje prieš du dešimtmečius buvo įamžintas jis pats su trim jaunais vyrukais ir dviem merginomis: visi šeši stovėjo po kavinės iškaba, užlieti melzgano jos švytėjimo. Visi šypsojosi. Profesorius ir penki jo studentai.

Asterias.

– Bičiuli mano, – sukuždėjo Fogelis vienam iš vaikinių nuotraukoje. – Viskas dabar tavo rankose. Jeigu tik priimsi iššūkį...

Kažkas aštriai trinktelėjo gatvėje apačioje. Fogelio širdis sukūlvirsčiavo iš baimės. Girgžtelėjo durys, laiptuose sutrinksėjo žingsniai.

– Ne... ne... Dar per anksti...

Jis bloškė nuotrauką į ugnį, ir tuojuo pat driokstelėjo atsilapojančios durys. Vidun įsiveržė trys žaliūkai tamsiais kostiumais. Paskui juos įėjo surukęs žmogynas prilaižytais plaukais, su akiniais vieliniais rėmeliais, ir jauna moteris ar veikiau mergina, per jauna, kad būtų studentė.

– Kas jūs tokie? – suriko Fogelis, pastvėręs nuo stalo prespapjė, stipriai sugniaužė rankoje. Iš tiesų jis labai gerai žinojo, kas jie tokie. Žmogaus priešai.

Vienas galvažudys smūgiu parbloškė jį ant grindų. Fogelis parklupo, paskui griuvo paslikas.

– Žudikai! Vagys! – užriko.

Kiti du žaliūkai tuo tarpu šniukštinėjo po nedidelį butą, vartydami ir naršydami viską, kas pakliuvo į akis. Mergina stovėjo prie durų rami ir tyki, lyg kirsti pasirengusi gyvatė. Kuo gi kliūva jos veido išraiška? Ji graži. Netgi, sakytum, angeliško grožio.

Ir vis dėlto... tos akys.

Ar *ji* ir yra toji?

Vyrai svaidė iš lentynų knygas. Sutraškėjo apverstas stalias. Krėslų gobelenas, patalynė, pagalvės – viskas perplėšta ir iškratyta. Neįkainojama muzikos instrumentų kolekcija nublokšta į šalį, lyg tai būtų beverčiai žaislai.

– Žvėrys! – suriko senukas. – Nieko čia nėra!

Blyškiaveidis striukis su akiniais, kėpsančiais ant nosies lyg antra akių pora, palinko prie jo.

– Tavo bendras Paryžiuje tave įdavė, – sušnypštė Fogeliui. – Tu turi raktą relikvijoms pasiekti. Duokš jį mums.

Adrenalinas kliūstelėjo senomis Fogelio gyslomis. Jis stvėrė prespajė su jūrų žvaigžde ir iš visų spėkų režė blyškiajam į smilkinį.

– Šekis savo raktą! Jis tau ant galvos!

Blyškiaveidis prispaudė delną prie kraujuojančio smilkinio.

– Ką padarei mano veidui, kvaily?

– Šiek tiek pagražinau! – režė Fogelis.

Vienas iš galvažudžių pritūpęs masyvia ranka apgniauzė senukui kaklą. Ir išsišiepęs ėmė spausti.

– Tuojau išleisi paskutinį kvapą, senas prietranka! – suspiegė blyškusis.

Iš Fogelio gerklės išsiveržė ledinis juokas.

– Ne, dar ne paskutinis...

Mergina nutvilkė žvilgsniu Fogelį, paskui jos akys nukrypo į židinį.

– Jis kažkam pasakė! kažkas svyla židinyje – ištraukit!

Nė nesusimąstęs blyškiaveidis kyštelėjo ranką į ugnį ir sustugęs iš skausmo nubloškė rūkstantį standųjį diską ant grindų. Nuotrauka jau buvo virtusi pelenais.

– Išsiaiškinkit, kam jis pasakė, – šaltai paliepė moteris. – Turėjau tai numatyti. Rakto čia nė nebuvo. Pribaikit jį. Lavoną numeskite kur nors gatvėje. Nepalikit jokių pėdsakų.

Dusdamas Fogelis dar karštligiškai mostagavo rankomis. Jis nuvertė piupitrą, vildamasis sugriebti už stovo. Bet pačiupiti pavyko tik sidabrinį tono vamzdelį.

Senuko gyvybė sparčiai geso, o Galina Krauzė stovėjo ir žiūrėjo į jį skirtingų spalvų akimis. Viena mėlyna, kita – sidabro pilkumo.

– Nagi, Fogeli, nesikuklink. Pagrok mums. Sugrok savo gulbės giesmę...